

УДК 631:633:1.11

УЛІЧ О.Л., канд. с.-г. наук

Кіровоградська державна сортодослідна станція

ТКАЧИК С.О., канд. с.-г. наук

ЛІКАР С.П., ст. наук. співробітник

Український інститут експертизи сортів рослин

ХАХУЛА В.С., канд. с.-г. наук

*Білоцерківський національний аграрний університет***ГОСПОДАРСЬКО-АГРОБІОЛОГІЧНА ОЦІНКА НОВИХ СОРТІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ**

Наведено результати досліджень господарсько-агрономічної оцінки, рівня продуктивності, агробіологічних й адаптивних властивостей нових сортів пшениці м'якої озимої. Господарсько-агробіологічна оцінка досліджуваних сортів у мінливих гідротермічних умовах клімату України свідчить про порівняно велику їх конкурентоспроможність при високих показниках рівня продуктивності та адаптивності. Підвищення врожайності в сучасних умовах відбувається переважно через підвищення їх стійкості до стресових чинників. Для максимальної реалізації генетичного потенціалу урожайності важлива адаптація сортів до конкретних агроекологічних умов. Встановлено, що тільки незначна частка сортів мають вищесередній рівень зимостійкості; значна ж частина – лише середній, який є недостатнім для успішної перезимівлі в несприятливі роки. А сорти Матрікс, Етела, Генесі, Арктіс, Ювівата 60, Фіделіус, Тонація, Сейлор, Арктіс, Матрікс, Етела, Генесі, Есперія характеризуються нижчесередньою або низькою зимостійкістю. Виявлено сорти з високим вмістом в зерні білка і клейковини.

Ключові слова: пшениця озима, сорт, урожайність, ґрунтово-кліматична зона, адаптивні властивості, зимостійкість, посухостійкість, якість зерна.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій. Пшениця нині є основним продуктом харчування в 43 країнах і займає перше місце у світовому виробництві зерна. Ареал розповсюдження її охоплює 5 континентів Земної кулі. З цього приводу академік М.І. Вавілов відмічав, що столітні ботанічні пошуки, проведені вченими світу не змогли віднайти можливості заміни її чимось іншим, рівноцінним [1]. В умовах помітної зміни гідротермічних показників клімату в підвищенні урожайності та валових зборів пшениці все більшого значення набуває впровадження й ефективне використання нових сортів. У сучасному землеробстві сорт виступає як самостійний і абсолютно надійний чинник підвищення врожайності і сталості валового виробництва зерна. За оцінкою вітчизняних і зарубіжних вчених, частка сорту в зростанні врожайності озимої пшениці становить 31–58 % [2–6]. Його значення нині особливо зростає у зв'язку з великим попитом на споживчому ринку високоякісного зерна.

Сучасні сорти пшениці м'якої озимої мають досить високий генетичний потенціал продуктивності, який сягає 10–12,45 т/га [2-4, 7, 8], які переважають старі сорти за врожайністю в 1,5–2 рази. Проте, потенційні можливості нових сортів використовуються не повністю, існує великий розрив між генетично закладеною і реальною урожайністю. Аналіз виробництва свідчить, що середня урожайність товарних посівів даної культури в Україні складає 30–40 і не більше 50 відсотків від потенційної [7, 9]. Не зважаючи на те, що в Україні останніми роками відмічається стійке зростання врожайності пшениці м'якої озимої – з 23,4 в 2007 р. до 38,9 ц/га в 2014 р., нині вона набагато нижча (за останні 10 років в середньому на 43 %) ніж в державах Євросоюзу. Крім того, в цих країнах урожайність цієї культури характеризується досить високою стабільністю, що свідчить про наявні резерви її подальшого зростання [10].

Спостерігається велика строкатість продуктивності за роками. Так, в системі державної експертизи сортів рослин за 2010–2012 роки урожайність в досліді ПСП варіювала в степовій зоні від 2,65 в Херсонському центрі до 7,64 т/га в Донецькій сортостанції; в лісостеповій – від 2,12 в Хмельницькому центрі експертизи до 9,86 т/га в Маньківській сортостанції; поліській – від 3,34 в Прилуцькій до 8,15 т/га в Андрушівській сортостанції.

Мета досліджень – господарсько-агрономічної оцінка, вивчення рівня продуктивності, агробіологічних і адаптивних властивостей нових сортів пшениці м'якої озимої.

Матеріал і методика досліджень. Дослідження проводили впродовж 2010–2012 рр. в закладах експертизи Українського інституту експертизи сортів рослин різних ґрунтово-кліматичних зон за методиками державної експертизи та сортовипробування зернових, круп'яних і зернобобових культур [11]. Облікова площа дослідних ділянок становила 25 м² в чотирикратній повторності. Вивчали 28 новозареєстрованих сортів пшениці м'якої озимої, створених в селекційних установах України та зарубіжних країн, що різняться за агро-морфобіологічними характеристиками. Метеорологічні умови в роки проведення досліджень відрізнялися від середніх багаторічних значень.

Результати досліджень та їх обговорення. Дослідження свідчать, що допущені до комерційного обігу нові сорти пшениці м'якої озимої характеризуються неоднаковою господарсько-агробіологічною цінністю, природним потенціалом продуктивності й адаптивними властивостями. Значна частина з них має досить високу урожайність (табл. 1).

Як видно з даних таблиці 1, більша частина зареєстрованих нових сортів пшениці м'якої озимої мають високий природний потенціал продуктивності. Середня врожайність досліджуваних сортів за 2010–2012 рр. становила в зоні Степу 5,16; Лісостепу 6,27; Полісся – 5,57 т/га. В Донецькій і Кіровоградській сортодослідних станціях степової зони вона сягала 6,48 і 6,67 т/га, Вінницькому центрі експертизи сортів рослин і Маньківській сортостанції лісостепової зони – відповідно 8,06 і 8,26 т/га; Андрушківській і Городенківській сортостанціях Полісся – 6,66 і 6,23 т/га. Максимальна урожайність сортів Ліра одеська, Сотниця, Каланча, Матрікс, Етела, Тацітус сягала більше 10 т/га.

Водночас, сучасні інтенсивні сорти поряд з високим генетичним потенціалом мають не тільки позитивні, але й негативні властивості. Зокрема, вони формують високий урожай в основному в сприятливих умовах середовища і значних витратах енергоресурсів та різко знижуючи його за їх погіршення [7, 8, 9]. Як наслідок спостерігаються зниження стійкості сортів до дії абіотичних і біотичних стресових ситуацій, які призводять до високої залежності величини врожаю від примх погоди та високого коливання її по роках. Так, середня врожайність досліджуваних сортів у степовій зоні в 2010 році становила 6,23; в 2011 – 5,47, 2012 – 3,79 т/га, в лісостеповій – відповідно 5,06; 7,83 і 5,93 т/га. Різниця між найвищим і найнижчим показником в степовій зоні становить 39,2, а в лісостеповій – 35,5 відсотка. Варіація між урожайністю в сприятливій і несприятливій за погодою роки сортів Сейлор, Задумка одеська, Лановий, Доброчин, Арктіс і Краєвид в зоні Степу та сортів Лановий, Етела, Есперія в Лісостепу сягає більше 40 %.

Таблиця 1 – Урожайність нових сортів пшениці м'якої озимої в закладах експертизи, середнє за 2010-2012 рр., т/га

Сорт	Сортовласник	Середня по зоні урожайність			Максимальна	Рекомендована зона
		Степ	Лісостеп	Полісся		
Подолька – ст.	ІФРГ НАНУ	4,78	7,14	6,09	9,60	СЛП
Тацітус	Заатбау Лінц	4,50	7,26	6,65	10,17	ЛП
Фіделіус	Заатбау Лінц	4,64	7,11	6,34	9,96	СЛП
Орійка	ІФРГ НАНУ	5,27	6,47	5,56	9,62	СЛП
Ліра од.	СГІ-НЦНС	5,17	6,36	5,22	10,04	СЛП
Сотниця	ІФРГ НАНУ	5,43	6,35	5,65	10,26	СЛП
Етела	Лімагрейн Централ Юр	5,23	6,28	5,93	10,02	СЛП
Тонація	Годовля рослин Ст	5,57	6,25	5,31	9,55	СЛ
Сейлор	Секобра Речерчес	4,73	6,17	5,95	9,73	ЛП
Гург	СГІ-НЦНС	5,31	6,14	5,38	9,79	СЛП
Каланча	ІФРГ НАНУ	5,34	6,09	5,56	10,02	СЛП
Доброчин	СГІ-НЦНС	5,20	5,70	5,06	9,74	С
Марія	ІЗПР УНААН	5,30	5,96	4,81	9,41	С
Губернатор Дону	ВНДІЗГ	5,23	6,03	5,05	9,49	С
Задумка од.	СГІ-НЦНС	5,29	6,05	5,15	9,62	С
Вихованка од.	СГІ-НЦНС	5,04	6,12	5,44	9,83	ЛП
Лановий	СГІ-НЦНС	5,09	6,06	5,47	9,59	СЛП
Хист	СГІ-НЦНС	5,08	5,60	5,15	9,11	С

Царичанка	ПДАА	4,69	5,91	5,06	8,60	П
Полянка	ІФРГ НАНУ	5,29	6,10	5,57	9,75	СЛП
Дарунок Поділля	ІФРГ НАНУ	5,14	6,05	5,71	8,90	СЛП
Легенда миронівс.	МПП УААН	4,87	6,05	5,40	8,62	П
Ювівата 60	Носівська СДС	4,69	5,75	5,46	9,16	П
Арктіс	Дойче Заат.	4,88	6,16	5,72	9,51	ЛП
Матрікс	Дойче Заат.	4,92	5,78	5,69	10,31	П
Генесі	ТД ВАССМА	5,19	5,90	5,75	9,74	СЛП
Есперія	ТД ВАССМА	4,93	5,89	5,14	9,50	СЛП
Красвид	ІЗ УААН	5,22	6,20	5,78	9,73	СЛП
Оржиця	ПДАА	5,14	5,99	5,09	9,37	С

Рекомендована зона: С – Степ, Л – Лісостеп, П – Полісся.

Рівень продуктивності озимої пшениці є генетично детермінованою ознакою, однак можливості сорту в реалізації потенціалу врожайності залежать не тільки від агротехнологічного процесу і агроєкологічних умов вегетації рослин, але й від рівня стійкості до стресових екологічних чинників, та розміщення їх у відповідних ґрунтово-кліматичних зонах. Досліджувані сорти в різних агрокліматичних макро- і мікронах, варіюючих погодних умовах і дії абіотичних факторів середовища потенціал продуктивності реалізують неоднаково. В степовій зоні вищою продуктивністю відзначаються сорти Сотниця, Орійка, Ліра одеська, Гурт, Тонація, Каланча, Полянка, Марія і Губернатор Дону; в лісостеповій – Ліра одеська, Орійка, Сотниця, Тацітус, Фіделіус, Етела, Тонація; в поліській – Сотниця, Орійка, Каланча, Тацітус, Фіделіус та інші.

Господарсько-агрономічна цінність сортів озимої пшениці залежить не тільки від абсолютних показників рівня урожайності, але й значною мірою від їх адаптивних властивостей, стійкості до стресових явищ, які характеризують здатність рослинних організмів повноцінно здійснювати свої основні життєві функції в несприятливих умовах навколишнього середовища. Кожному сорту притаманний певний рівень стійкості до стресів. У різних ґрунтово-кліматичних умовах такими стресами можуть бути посухи, сухоті, несприятливі умови зимового періоду, епіфітотії хвороб тощо. На думку академіка А.А. Жученко [12], на сьогодні необхідно переходити від максимальної урожайності до сталого отримання високоякісного врожаю, за рахунок сортів з більшою пристосованістю до погодно-кліматичних стресорів і шкідливих видів.

Лише сорти Сотниця, Ліра одеська і Орійка мають добру екологічну адаптивність та пристосувальні властивості і здатні формувати високу продуктивність в багатьох підзонах і мікронах Степу і Лісостепу. Екологічно пластичні сорти у посушливі роки, несприятливих умовах та агроєкологічних факторах знижують урожайність меншою мірою ніж інші типи сортів.

Під час господарсько-агрономічної оцінки сортів варто особливу увагу звертати на показники зимо- і морозостійкості, які є важливою їх біологічною властивістю і часто визначають придатність генотипу для виробництва, адже його вирощування пов'язане з ризиком зрідження або й вимерзання в окремі роки. В основних зонах вирощування озимої пшениці в Україні краще культивувати сорти з підвищеною, вищесередньою та середньо-вищесередньою морозо-, зимостійкістю з оцінкою не менше 6-ти балів, або ті що за нормального загартування витримують критичну температуру на глибині вузла кушіння не нижче – 17,5–18 °С. Останніми роками список зареєстрованих сортів поповнився значною кількістю сортів з підвищеною й доброю зимостійкістю. Із раніше зареєстрованих сорти Статна, Ластівка одеська, Злука та Калита мають вищесередню – підвищену зимостійкість, сорти Лебедь, Княгиня Ольга, Журавка одеська, Лебідка одеська, Голубка одеська, Зорепад, Пилипівка, Ватажок, Небокрай, Спасівка, Лазурна, Лимарівна, Чигиринка, Чародійка білоцерківська і Щедра нива від середньої – вище середньої до вищесередньої.

Із досліджуваних лише сорти Марія, Ліра одеська, Вихованка одеська, Лановий, Задумка одеська, Гурт, Царичанка за проморожування в Інституті рослинництва ім. В. Я. Юр'єва показали вищесередню зимостійкість. Значна ж частина сортів мають середній рівень зимостійкості, який

є недостатнім для успішної перезимівлі в несприятливі роки. А сорти Матрікс, Етела, Генесі, Арктіс, Ювівата 60 характеризуються низькою зимостійкістю. Не випадково деякі з них під час перезимівлі сильно зріджуються і знижують продуктивність. В 2010 році в Слав'яносербській і Кіровоградській сортостанціях повністю загинув сорт іноземного походження Етела. В 2012 році в Нікопольській, Красногвардійській, Первомайській сортостанціях та Херсонському ОЦЕСР сильно зрідились або й загинули сорти Фіделіус, Тонація, Сейлор, Арктіс, Матрікс, Етела, Генесі, Есперія.

В умовах зміни клімату і глобального потепління не менш важливо мати посухостійкі сорти, які в посушливі періоди чи роки здатні забезпечити нормальну життєдіяльність рослинного організму і меншою мірою знижувати урожайність. Незадовільні умови для розвитку озимої пшениці, які створилися в степовій зоні внаслідок ґрунтової та повітряної посухи у весняно-літній періоді 2012 року, дозволили визначити адаптивність сортів до посухи. В підзоні Первомайської сортостанції, де зазвичай висока культура землеробства і забезпечується внесення збалансованих доз добрив, внаслідок жорсткої посухи, дуже низьку урожайність сформували сорти Тацітус, Сейлор, Каланча, Есперія, Хист та інші. Вищу продуктивність забезпечили Лановий і Доброчин. В зоні Степу вищою посухостійкістю характеризуються сорти Марія, Ліра одеська, Лановий, Каланча, Сотниця та інші. Нижча вона в сортів Тацітус, Фіделіус, Сейлор, Доброчин, Хист, Царичанка, Легенда миронівська, Ювівата 60, Арктіс, Матрікс, Есперія, Оржиця, Губернатор Дону.

За агрономічно-біологічної оцінки нових сортів поряд із рівнем урожайності варто враховувати продовольчі якості зерна. Адже за досягнення урожайності вище 5-6 т/га вирішення цього завдання ускладнюється, оскільки більша частина поживних речовин йде на формування урожаю. Вирощування зерна пшениці з високими якісними показниками залежить не тільки від ґрунтово-кліматичних умов, агротехнологічних прийомів, оптимізації внесення добрив, тривалості та інтенсивності сонячної енергії під час досягання зерна та інших чинників, але й генотипу сорту. Академік М.А. Литвиненко відмічає, що якщо сорт за генотипом не належить до сильної пшениці, то він не може сформувати високоякісного зерна навіть за найкращих умов вирощування [13].

Останнім часом значно зросла кількість сортів занесених до Реєстру з доброю якістю зерна, в більшості вони відповідають вимогам сильних і цінних пшениць. Досліджувані сорти за належних агротехнологій спроможні формувати найбільш високу і стабільну якість зерна (рис. 1).

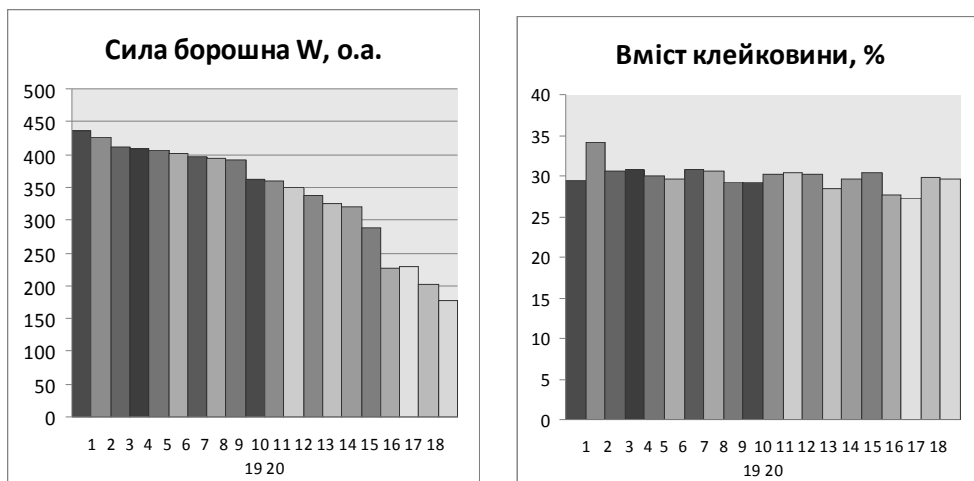

Рис. 1. Якісні показники зерна нових сортів пшениці м'якої озимої в зоні Степу:

- 1 – Есперія, 2 – Арктіс, 3 – Ліра од., 4 – Доброчин, 5 – Задумка од., 6 – Оржиця, 7 – Хист, 8 – Царичанка, 9 – Гурт, 10 – Губернатор Дону, 11 – Дарунок Поділля, 12 – Вихованка од., 13 – Марія, 14 – Фіделіус, 15 – Орійка, 16 – Сотниця, 17 – Тацітус, 18 – Фіделіус, 19 – Ювівата 60, 20 – Етела.

Найвищий вміст білка і сирієї клейковини в зерні в досліді мали сорти Ліра одеська, Задумка одеська, Доброчин, Хист, Царичанка, Дарунок Поділля, Марія і Арктіс – від 14,1 до 15,1 відсотків білка та 30,1–34,2 відсотків клейковини. За силою борошна виділяються сорти Есперія, Арктіс,

Ліра одеська, Доброчин, Задумка одеська, Оржиця, Хист з показниками сили більше 400 о.а. і які за належної агротехніки в усіх ґрунтово-кліматичних зонах можуть формувати зерно з високими продовольчими якостями.

Висновки. Господарсько-агробіологічна оцінка досліджуваних сортів пшениці м'якої озимої у мінливих гідротермічних умовах клімату України свідчить про порівняно велику їх конкурентоспроможність за високих показників рівня продуктивності та адаптивності. За комплексом господарсько цінних ознак і властивостей варто відзначити сорти Сотниця, Орійка, Ліра одеська, Гурт. Підвищення врожайності в сучасних умовах відбувається переважно за підвищення їх стійкості до стресових чинників. Для максимальної реалізації генетичного потенціалу урожайності важлива адаптація сортів до конкретних агроекологічних умов.

Тільки незначна частка досліджуваних сортів мають вищесередній рівень зимостійкості; значна ж частина – лише середній, який є недостатнім для успішної перезимівлі в несприятливі роки. А сорти Матрікс, Етела, Генесі, Арктіс, Ювівата 60, Фіделіус, Тонація, Сейлор, Арктіс, Матрікс, Етела, Генесі, Есперія характеризуються нижчесередньою або низькою зимостійкістю, що призводить в окремі роки до їх загибелі.

Найвищий вміст білка і сирової клейковини в зерні мали сорти Ліра одеська, Задумка одеська, Доброчин, Хист, Царичанка, Дарунок Поділля, Марія і Арктіс.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Вавилов Н.И. Теоретические основы селекции / Н.И. Вавилов. – М.: Наука, 1987. 512 с.
2. Моргун, В.В. Сорти та оптимальні системи вирощування озимої пшениці / В.В. Моргун, Є.В. Санін, В.В. Швартау // Клуб 100. – Видання 7. – Київ: Логос, 2012. – 132 с.
3. Алабушев, А.В. Сорт как фактор инновационного развития зернового производства / А.В. Алабушев // Зерновое хозяйство России. – 2011. – № 3. – С. 1–8.
4. Литвиненко М.А. Селекційно-генетичний інститут – Національний центр насіннезнавства та сортовивчення. Відділ селекції та насінництва пшениці в 100-річній історії інституту / М. А. Литвиненко // Збірник наукових праць СГІ – НЦНС. – Вип. 20 (60). – Одеса, 2012.
5. Парахин Н.В. Значение современных сортов в повышении устойчивости и эффективности сельскохозяйственного производства / Н.В. Парахин, А.В. Амелин // Материалы Всероссийской научно-практической конференции. 12-15 июля, 2004. – Орел: Издательство Орел ГАУ, 2005. С. 94-104.
6. Сортимент озимой мягкой пшеницы для Центрального региона России с повышенным потенциалом продуктивности и качества / Сандухадзе Б.И., Кочетыгов Г.В., Рыбакова М.И. и др. // Вестник Орел ГАУ. – 2012. – №3 (36). – С. 4-8.
7. Селекційна еволюція миронівських пшениць / [Власенко В.А. [та ін]]. – Миронівка, 2012. – 330 с.
8. Ионова, Е.В. Перспективы использования адаптивного районирования и адаптивной селекции сельскохозяйственных культур (обзор) / Е.В. Ионова, В. Л. Газе, Е.И. Некрасов // Зерновое хозяйство России. – 2013(27). – С. 19–22.
9. Орлюк, А. П. Генетичні маркери пшениці / А.П. Орлюк, О.М. Гончар, Л.О. Усик. – Київ, 2006. – 144 с.
10. ІА «АПК-Інформ» Електронна сторінка: Agromage.com-2000-2015. С.-х. отраслевой сервер.
11. Методика проведення експертизи та державного випробування сортів рослин зернових, круп'яних та зернобобових культур// Охорона прав на сорти рослин. – К., 2003. – №2. – Ч. 3. – С. 6–19, 191–204.
12. Жученко А. А. Адаптивная система селекции – важнейший фактор интенсификации растениеводства в XXI веке / А. А. Жученко // Вестник семеноводства в СНГ, 2001. – С. 5-7.
13. Литвиненко М.А. Сильні та екстрасильні сорти пшениці / М.А. Литвиненко, С.П. Лифенко, Є.А. Голуб // Насінництво. – 2014. – №8. – С. 1-5.

REFERENCES

1. Vavilov N.I. Teoreticheskie osnovy selekcii / N.I. Vavilov. – M.: Nauka, 1987. 512 s.
2. Morgun, V.V. Sorty ta optymal'ni systemy vyroshhuvannya ozymoi' pshenyci / V.V. Morgun, Je.V. Sanin, V.V. Shvartau // Klub 100. – Vydannja 7. – Kyi'v: Logos, 2012. – 132 s.
3. Alabushev, A.V. Sort kak faktor ynnovacyonnogo razvytyja zernovogo proyzvodstva / A.V. Alabushev // Zernovoe hozjajstvo Rossyy. – 2011. – № 3. – S. 1–8.
4. Lytvynenko M.A. Selekcijno-genetychnyj instytut – Nacional'nyj centr nasinnjeznavstva ta sortovyvchennja. Viddil selekcii' ta nasinnyctva pshenyci v 100-richnij istorii' instytutu / M. A. Lytvynenko // Zbirnyk naukovykh prac' SGI – NCNS. – Vyp. 20 (60). – Odesa, 2012.
5. Parahin N.V. Znachenie sovremennyh sortov v povyshenii ustojchivosti i jeffektivnosti sel'skohozjajstvennogo proizvodstva / N.V. Parahin, A.V. Amelin // Materialy Vserossijskoj nauchno-prakticheskoj konferencii. 12-15 ijulja, 2004. – Orel: Izdatel'stvo Orel GAU, 2005. S. 94-104.
6. Sortiment ozimoi' mjagkoj pshenicy dlja Central'nogo regiona Rossii s povyshennym potencialom produktivnosti i kachestva / Sanduhadze B.I., Kochetygov G.V., Rybakova M.I. i dr. // Vestnik Orel GAU. – 2012. – №3 (36). – S. 4-8.
7. Selekcijna evolucija myroniv's'kyh pshenyc' / [Vlasenko V.A. [ta in]]. – Myronivka, 2012. – 330 s.

8. Ionova, E.V. Perspektivy ispol'zovanija adaptivnogo rajonirovanija i adaptivnoj selekcii sel'skohozhajstvennyh kul'tur (obzor) / E.V. Ionova, V. L. Gaze, E.I. Nekrasov // Zernovoe hozhajstvo Rossii. – 2013(27). – S. 19–22.
9. Orljuk, A. P. Genetychni markery pshenyci / A.P. Orljuk, O.M. Gonchar, L.O. Usyk. – Kyi'v, 2006. – 144 s.
10. IA «APK-Inform» Elektronna storinka: Agromage.com-2000-2015. S.-h. otraslevoj server.
11. Metodyka provedennja ekspertyzy ta derzhavnogo vyprobuvannja sortiv roslyn zernovyh, krup'janyh ta zernobobovyh kul'tur // Ohorona prav na sorty roslyn. – K., 2003. – №2. – Ch. 3. – S. 6–19, 191–204.
12. Zhuchenko A. A. Adaptivnaja sistema selekcii – vazhnejshij faktor intensifikacii rastenievodstva v NHI veke / A. A. Zhuchenko // Vestnik semenovodstva v SNG, 2001. – S. 5-7.
13. Lytvynenko M.A. Syl'ni ta ekstrasylni sorty pshenyci / M.A. Lytvynenko, S.P. Lyfenko, Je.A. Golub // Nasinnyctvo. – 2014. – №8. – S. 1-5.

Хозяйственно-агробиологическая оценка новых сортов пшеницы мягкой озимой

А.Л. Улич, С.А. Ткачик, С.П. Ликар, В.С. Хахула

Приведены результаты исследований хозяйственно-агрономической оценки, уровня производительности, агробиологических и адаптивных свойств новых сортов пшеницы мягкой озимой. Хозяйственно-агробиологическая оценка исследуемых сортов в меняющихся гидротермических условиях климата Украины свидетельствует о сравнительно большой их конкурентоспособности при высоких показателях уровня производительности и адаптивности. Повышение урожайности в современных условиях происходит преимущественно из-за повышения их устойчивости к стрессовым факторам. Для максимальной реализации генетического потенциала урожайности важна адаптация сортов в конкретных агроэкологических условиях. Установлено, что только незначительная часть сортов имеют вышесредний уровень зимостойкости; значительная часть – только средний, который является недостаточным для успешной перезимовки в неблагоприятные годы. А сорта Матрикс, Этель, Генеса, Арктис, Ювивата 60, Фиделиус, Тонация, Сейлор, Арктис, Матрикс, Этель, Генеса, Есперия характеризуются нижесредней или низкой зимостойкостью. Выявлено сорта с высоким содержанием в зерне белка и клейковины.

Ключевые слова: озимая пшеница, сорт, урожайность, почвенно-климатическая зона, адаптивные свойства, зимостойкость, засухоустойчивость, качество зерна.

Надійшла 06.04.2015 р.